

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Petitsioonikomisjon

A7-0022/2013

31.1.2013

RAPORT

Euroopa Ombudsmani eriaruanne seoses uurimisega, milles käsitletakse Euroopa Komisjoni vastu esitatud kaebust 2591/2010/GG (Viini lennujaam) (2012/2264(INI))

Petitsioonikomisjon

Raportöör: Margrete Auken

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	9
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	13

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa Ombudsmani eriaruande kohta seoses uurimisega, milles käsitletakse Euroopa Komisjoni vastu esitatud kaebust 2591/2010/GG (Viini lennujaam) (2012/2264(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Ombudsmani eriettekannet Euroopa Parlamendile,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 228,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 9. märtsi 1994. aasta otsust 94/262/ESTÜ, EÜ, Euratom (ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta)¹, eriti selle artikli 3 lõiget 7,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 205 lõike 2 esimest lauset,
 - võttes arvesse petitsioonikomisjoni raportit (A7 0022/2013),
- A. arvestades, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 228 volitatakse Euroopa Ombudsmani võtma kõigilt liidu kodanikelt vastu kaebusi haldusomavoli juhtude kohta liidu institutsioonide või asutuste tegevuses;
- B. arvestades, et ELi kodanike esitatud kaebused kujutavad endast ELi õiguse võimalike rikkumiste kohta olulist teabeallikat;
- C. arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 41 on sätestatud: „igaühel on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul”;
- D. arvestades, et haldusomavoli ei määratleta ei aluslepingutes ega ka ombudsmani põhikirjas, mistõttu otsustab selle määratluse üle Euroopa Ombudsman kooskõlas Euroopa Kohtu tõlgendamispädevusega; arvestades, et oma esimeses aastaaruandes esitas ombudsman haldusomavolina käsitletavate tegevuste mitteammendava loetelu;
- E. arvestades, et pärast parlamendi üleskutset koostada haldusomavoli täpne ja selge määratlus, märkis Euroopa Ombudsman oma 1997. aasta aruandes, et haldusomavoli on see, kui avalik asutus ei tegutse tema jaoks kohustusliku eeskirja või põhimõtte kohaselt;
- F. arvestades, et selle määratlusega kaasnes ka avaldus, mille kohaselt on ombudsmani esmane ja kõige tähtsam ülesanne kontrollimisel, kas ühenduse institutsioon või asutus on tegutsenud vastavalt tema jaoks kohustuslikele eeskirjadele või põhimõtetele, uurida, kas asjaomane asutus on käitunud õiguspäraselt;
- G. arvestades, et ombudsman teostab järelevalvet ka selle üle, kuidas kohaldatakse institutsioonides kehtestatud hea haldustava eeskirju, mis hõlmavad teatavaid osi

¹ EÜT L 113, 4.5.1994, lk 15.

haldusõiguse üldpõhimõtetest (sh teeninduspõhimõte), ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, mida tuleb ELi haldusasutuste kõigis osades täies ulatuses kohaldada;

- H. arvestades asjaolu, et ombudsman on 16,5 aasta jooksul esitanud 18 eriaruannet ning on seni tegutsenud väga koostöövalmilt ja vastutustundlikult ning kasutanud Euroopa Parlamendile esitatud aruandeid üksnes poliitilise mõjutamise viimase võimalusena, mis näitab üldist soovi leida üksmeelsed lahendused;
- I. arvestades, et kõnealuses eriaruandes keskendutakse sellele, kuidas komisjon käsitles Viini lennujaama laiendamise teatavate negatiivseks peetud tagajärgede vastu võitleva 27 kodanikualgatuse liikmete poolt 2006. aastal esitatud kaebust;
- J. arvestades, et keskkonnamõju hindamise direktiivi¹ artiklis 2 on sätestatud, et liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagamaks, et keskkonda oluliselt mõjutada võivatelt projektidelt nõutakse teostusluba ja hinnatakse nende mõju;
- K. arvestades, et komisjon jõudis järeldusele, et lennujaama laiendustöid teostati kohustusliku keskkonnamõju hindamiseta ning saatis Austriale 21. märtsil 2007. aastal keskkonnamõju hindamise puudumise kohta märgukirja; arvestades, et oma 7. mai 2007. aasta vastuses pidi Austria tunnistama, et taristuga seotud asjaomased meetmed tihendasid õhuliiklust märkimisväärselt ja põhjustasid Viini linna kohal toimuvast lennuliiklusest tingitud probleeme, kusjuures see suundumus aina süvenes – seega oli nendel meetmetel keskkonnale oluline mõju;
- L. arvestades, et kuna ehitustööd olid juba kas lõpetatud või peaaegu lõppemas, eelistas komisjon selle asemel, et Austria Euroopa Liidu Kohtusse anda, jõuda Austria ametiasutustega kompromissile, et kõnealune tegematajätmine seeläbi võimalikult suurel määral heastada; arvestades, et komisjon leppis Austria ametivõimudega kokku, et Austria asutused teostavad keskkonnamõju hindamise tagantjärele ja et hindamisel määratakse muu hulgas kindlaks ka see, milliseid heastavaid meetmeid on vaja võtta, et vähendada müra mõju lennujaama läheduses elavate inimeste jaoks;
- M. arvestades, et ombudsman kiitis komisjoni otsuse heaks; arvestades, et kaebuse esitaja ei olnud rahul keskkonnamõju *ex post* hindamise teostamise viisiga ning oli eelkõige kriitiline asjaolu suhtes, et tal ei olnud võimalik kasutada keskkonnamõju hindamise direktiivis ette nähtud õiguskaitse meetmeid ning et keskkonnamõju hindamise eest vastutav asutus (Austria transpordiministeerium) oli sama asutus, kes oli eelnevalt väljastanud asjaomaste ehitustööde teostamise loa, mistõttu tekkis huvide konflikt;
- N. arvestades, et Euroopa Ombudsman jõudis pärast läbi viidud uurimist seisukohale, et tal ei ole võimalik tõestada, et komisjon tagas keskkonnamõju *ex post* hindamise nõuetekohase teostamise; arvestades, et ombudsman lõpetas juhtumi sellegipoolest, kuna temapoolsed edasised sammud ei olnud vajalikud – menetlus oli pooleli ning komisjon kinnitas, et rikkumismenetlus lõpetatakse alles siis, kui komisjon on veendunud, et Austria ametiasutused on võtnud kõik vajalikud meetmed;

¹ Nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiiv 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (muudetud).

- O. arvestades, et 2010. aasta novembris pöördusid varasema kaebuse esitajad uuesti ombudsmani poole ning algatati teine uurimine, mille käigus vaatas ombudsman läbi komisjoni asjakohase toimiku; arvestades, et ombudsman jõudis järeldusele, et toimiku kohaselt ei arutatud Austria ametivõimudega neid avaldusi, mille kaebuse esitajad esitasid keskkonnamõju ex post hindamise teostamise ajal, samuti ei olnud toimikust näha, et ombudsmani esimese kaebuse suhtes langetatud otsusele oleks järgnenud mis tahes täiendav kirjavahetus Austriaga (peale Austria esitatud keskkonnamõju hindamise aruande);
- P. arvestades, et sellest lähtuvalt jõudis ombudsman järeldusele, et komisjon ei võtnud tema esimese uurimise järeldusi arvesse ning ei olnud ka järjekindel oma vastustes ombudsmanile seoses võimaliku õiguskaitsega keskkonnamõju ex post hindamise küsimuses, lisaks leidis ombudsman, et komisjon ei olnud nõudnud, et keskkonnamõju hindamise viiks läbi muu asutus kui transpordiministeerium, kes oli väljastanud ehitustööde teostamise loa;
- Q. arvestades, et ombudsman esitas komisjonile soovitusel projekti, milles nõuti tungivalt, et komisjon hindaks ümber oma seisukoha selles suhtes, kuidas käsitleda Viini lennujaama kohta esitatud rikkumissüüdistusi, ning kõrvaldaks ombudsmani osutatud puudused, veel juhtis tähelepanu asjaolule, et see tähendab ka seda, et komisjon peaks rikkumismenetluse edasisel käsitlemisel arvesse võtma riiklike asutuste kohustust tagada, et i) kaebuse esitajatel on juurdepääs läbivaatamismenetlusele ning ii) direktiivi 85/337/EMÜ kohaldamisel ilmnenu selge huvide konfliktiga tegelemiseks võetakse meetmeid;
- R. arvestades, et esimese küsimuse kohta väitis komisjon ombudsmanile saadetud vastuses, et arutas õiguskaitse küsimust Austria ametiasutustega, kuid nõustus nende seisukohaga, et see oleks tekitanud kohtumenetlusi käsitleva siseriikliku õiguse vallas probleeme, samuti juhtis komisjon tähelepanu sellele, et Austria ametivõimud kohustusid tagama, et eelnevalt teostatud ja ainult ex post mõjuhinnangu läbinud tööde kumulatiivset mõju võetakse uue, kolmanda maandumisraja keskkonnamõju hindamisel täielikult arvesse, kusjuures selle mõjuhindamise puhul on võimalik teostada ka täies mahus kohtulikku järelevalvet;
- S. arvestades, et teise haldusomavalisüüdistuse kohta väitis komisjon, et keskkonnamõju hindamise direktiivis ei ole ühtegi sätet, milles käsitletak liikmesriikides teostatava keskkonnamõju hindamise pädevuste jaotust; arvestades, et subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt on see, milline asutus keskkonnamõju hindamise direktiivis sätestatud menetluste eest vastutab, täielikult liikmesriigi pädevuses, kuna liikmesriigid otsustavad oma haldusaparaadi korraldamise üle ise; arvestades, et kõikide liikmesriikide haldusõiguse üldpõhimõtete kohaselt vastutab olukorra heastamise eest asutus, kes langetas selle ebaseadusliku otsuse, mille suhtes on esitatud halduskaebus või langetatud kohtuotsus;
- T. arvestades, et soovitusel projekt ei olnud seega edukas ning ombudsmani meelest illustreeris kõnealune juhtum komisjoni suutmatust võtta ELi õiguse selge rikkumise korral asjakohaseid parandusmeetmeid ja tagada, et keskkonnamõju ex post hindamine toimub erapooletult, samuti ei järginud komisjon nõuetekohaselt ombudsmani soovitusi nimetatud hindamisega seotud õiguskaitse kättesaadavuse küsimuses;
- U. arvestades, et seetõttu jõudis ombudsman järeldusele, et kõnealusele küsimusele oleks

asjakohane juhtida ka Euroopa Parlamendi tähelepanu;

- V. arvestades, et komisjon võttis 26. oktoobril 2012. aastal vastu ettepaneku vaadata läbi keskkonnamõju hindamise direktiiv; arvestades, et parlamendi õiguskomisjon on koostanud seadusandliku algatusraporti projekti, mille eesmärk on kehtestada ELi haldusparaadi jaoks haldusmenetluste üldised eeskirjad;

Euroopa Ombudsmani soovitusel

1. väljendab heameelt ombudsmani eriaruande üle, milles tuuakse esile keskkonnamõju hindamise direktiivi kohaldamise ning rikkumismenetluse läbiviimisega seonduvad olulised probleemid;
2. tuletab meelde, et haldusomavoli tähendab seda, et avalik asutus ei tegutse kooskõlas kõnealuse asutuse jaoks kohustusliku eeskirja või põhimõttega;
3. märgib, et kõnealusel juhul seisneb väidetav haldusomavoli viisis, kuidas komisjon Austriat käsitleva rikkumismenetluse läbi viis, ning eelkõige komisjoni suutmatuses tagada nii see, et keskkonnamõju ex post hindamise teostamise eest ei vastutaks sama ametiasutus, kes väljastas ehitustööde jaoks loa vajalikku keskkonnamõju hindamist teostamata, kui ka kõnealuse keskkonnamõju hindamisega seonduva õiguskaitse kättesaadavus kaebuse esitaja jaoks;
4. toonitab, et asjaomases eriaruandes ei käsitleta seda, kas Austria ametiasutused käitsid õigesti või mitte, vaid seda, kas komisjon täitis saadud kaebuse uurimisel ja käsitlemisel ning ombudsmani kõnealuse juhtumi esmasele uurimisele järgnenud nõuetele ja soovitudele reageerimisel oma kohustusi või mitte;
5. jagab ombudsmani muret keskkonnamõju hindamise läbiviimisel ilmnunud huvide konflikti potentsiaalselt negatiivse mõju pärast ning nõustub, et see probleem tuleks lahendada; mõistab samal ajal komisjoni muret seoses asjaoluga, et kui komisjon oleks nõudnud Austria võimudelt muu organi määramist keskkonnamõju ex post hindajaks, oleks komisjon ületanud oma volitusi;
6. soovib, et liikmesriikide pädevad asutused pööraksid juba praegu kehtiva õiguse raames huvide võimalikule konfliktile tähelepanu ning valmistuksid ELi sellealase õiguse edaspidiseks muutmiseks; rõhutab liikmesriikide ombudsmanide rolli oluliste vahendajatena, kes aitavad kodanikel võtta meetmeid liikmesriikide ametiasutuste võimalike huvikonfliktide või üldise haldusomavoli korral;
7. on seoses ombudsmani teise väitega arvamusel, et kohaliku elanikkonna aus, aktiivne ja igakülgne kaasamine keskkonnamõju hindamise direktiivi kohaldamisse on üldiselt vajalik, ning on sellepärast veendunud, et projektide puhul, millel on eeldatavasti suur kohapealne mõju keskkonnale ja inimeste tervisele, tuleks sagedamini läbi viia eelnev avatud ja läbipaistev vahendamismenetlus; võtab sellega seoses teadmiseks, et enne Viini lennujaama kolmanda lennuraja ehitamise keskkonnamõju hindamist toimus avalik vahendamismenetlus, mille käigus võeti arvesse ka kumulatiivselt kõnealuse rikkumisjuhtumiga seotud laienduste mõju (nt müra) ja mille puhul on olemas täielik läbivaatamismenetlus;

8. nõustub ombudsmaniga, et hea haldus ja dokumentide ajakohastamine tähendab ka konkreetsete andmete säilitamist, kuna see võimaldab näiteks Euroopa Ombudsmanil kontrollida, kas tema soovitusi on nõuetekohaselt arvesse võetud;
9. on seisukohal, et hea haldustava osana on ka soovitav vahetada asjakohaselt, selgesõnaliselt ja järjekindlalt teavet kaebuse esitajatega rikkumismenetluse jooksul ning ombudsmaniga tema uurimistegevuse käigus;
10. kiidab heaks komisjoni avalduse, mille kohaselt kavatseb ta mõlemas küsimuses, nii dokumentide registreerimise kui ka põhjaliku teabevahetuse puhul, järgitavaid tavaid parandada, et edaspidi sarnaseid suhtlusprobleeme vältida;
11. rõhutab, et komisjon ja Austria ametivõimud ei ole rikkunud kehtivaid Euroopa õigusnorme, viies tagantjärele läbi keskkonnamõju hindamise, mis põhines ajutise lahendusena läbi räägitud sui generis menetlusel; juhib aga tähelepanu sellele, et kuna ELi õigusaktid ei anna selliseks menetluseks õiguslikku alust, tuleb seda pidada erandlikuks ja lugeda direktiivi nõuete eelneva mittetäitmise tagajärjeks, mida ei saa enam kõrvaldada;
12. on seisukohal, et komisjon oleks võinud Austria ametiasutustega läbirääkimisi pidades teha suuremaid jõupingutusi kohtuliku läbivaatamismenetluse kättesaadavuse küsimuses, pidades silmas, et asjakohased sätted (artikkel 10a) võeti Austria õigusesse üle juba 2005. aastal, suuremaid jõupingutusi oleks võinud teha ka Austria vastutava ministeeriumi puhul ilmnunud huvide konflikti küsimuses, pidades silmas ELi kohtupraktika üldpõhimõtteid, mille kohaselt ei tule täht-tähelt järgida ainult õigusakti kirjapandud teksti, vaid arvesse tuleb võtta ka õigusakti eesmärki ja üldist meelsust;

Viini lennujaama juhtum, keskkonnamõju hindamise direktiivi läbivaatamine ning head haldustava käsitlev määrus

13. on seisukohal, et asjaolud, mille tagajärjel avati komisjoni rikkumismenetlus ja seejärel Euroopa Ombudsmanile kaebus esitati, põhjustavad tõelisi küsitavusi direktiivi nr 85/337/EMÜ toleaeagse rakendamise suhtes liikmesriigis, käesoleval juhul siis Austrias; tunnustab tõsiasja, et keskkonnamõju hindamise direktiivi rakendamist käsitleva Austria föderaalseaduse 2009. aastal toimunud läbivaatamisega võeti nõuetekohaselt arvesse muu hulgas kõnealuse rikkumismenetluse järeldused ning seega viidi Austria õigusaktid vastavusse ELi asjaomase õigusega;
14. tuletab meelde, et aastate jooksul on parlamendi petitsioonikomisjonile esitatud kaebusi mitmete juhtumite kohta, kus liikmesriik on väidetavalt projektid kohustuslikku keskkonnamõju hindamist teostamata heaks kiitnud ning ellu viinud;
15. on veendunud, et nendeks puhkudeks, kui projektid suure tõenäosusega ei täida keskkonnamõju hindamise direktiivi põhilisi nõudeid, peaks asjaomase üldsuse käsutuses olema tõhusad õiguslikud vahendid, et saada keskkonnamõju hindamise eest vastutavalt ametiasutuselt koheselt selgitusi selle kohta, kas projektid vastavad ELi eeskirjadele, et vältida projekti elluviimisest tingitud pöördumatut keskkonnakahju;
16. märgib veel, et kehtivas keskkonnamõju hindamise direktiivis ei ole keskkonnamõju ex post hindamise mõistet mainitud ning et selle võimaluse pakkus välja komisjon, kes

püüdis lahendada tekkinud olukorda, kus ehitusluba oli juba antud ning tööd teostatud;

17. juhib tähelepanu asjaolule, et Viini lennujaama juhtum toob välja kehtiva keskkonnamõju hindamise direktiivi nõrgad küljed, mille sekka kuulub muu hulgas küsimus, kuidas käsitleda neid projekte, mille mõju on praktiliselt pöördumatu, sest projektid on juba ellu viidud ja võimalik kahju keskkonnale juba tehtud, aga ka pädevate asutuste sisese huvide konflikti probleem, mille esinemist väideti käesoleva juhtumi puhul;
18. viitab parlamendi petitsioonikomisjoni 2011. aasta aruandele, milles rõhutati vajadust tagada keskkonnamõju hindamisega seoses objektiivsus ja erapooletus; tuletab meelde, et komisjoni kutsuti üles tagama, et keskkonnamõju hindamise direktiivi tugevdatakse, sätestades selles eksperdiuuringute sõltumatuse selgemad parameetrid, ELi ühised lävendid, menetluse (sealhulgas avaliku arutelu) maksimaalse kestuse, otsuste põhjendamise nõude, mõistlike alternatiiviide kohustusliku hindamise ja kvaliteedikontrolli mehhanismi;
19. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle vaadata keskkonnamõju hindamise direktiiv selle tugevdamise eesmärgil uuesti läbi; lubab teha komisjoni ja nõukoguga menetluse asjus täieulatuslikku koostööd, et aidata kõnealusel olulisel direktiivil täita oma eesmärki veelgi tõhusamalt ja objektiivsemalt¹;
20. märgib, et kehtiv direktiiv ei sisalda loa andmise eest vastutavate asutuste objektiivsuse ja erapooletuse kohta mingeid nõudeid ning selliseid nõudeid ei ole kehtestatud ka keskkonnamõju hindamist teostavatele asutustele; märgib, et direktiiv ei sisalda sätteid selle kohta, kuidas toimida, kui projekt on juba rakendatud või rakendamise lõppjärgus, või kuidas asjaomane üldsus võiks selge ja mitte-bürokratliku menetluse käigus saada keskkonnamõju hindamise eest vastutavalt ametiasutuselt koheselt selgitusi selle kohta, kas sellised projektid, mis suure tõenäosusega rikuvad keskkonnamõju hindamise direktiivi põhisätteid, vastavad ELi eeskirjadele; on sellepärast seisukohal, et keskkonnamõju hindamise direktiivi läbivaatamine annab selliste nõuete ja sätete kehtestamiseks hea võimaluse;
21. on seisukohal, et kõnealune juhtum on juba tõestanud, et lisaks keskkonnamõju hindamise direktiivi sätete tõhustamisele on vaja luua selgem kord ka rikkumismenetluste jaoks, kehtestades ELi haldusaparaadi jaoks soovitatavalt haldusmenetluste üldised eeskirjad, millega tugevdatakse kaebuse esitaja positsiooni; on seisukohal, et selline reguleerimine oleks kohane moodus, et täpsustada, millised on ametiasutuste kohustused suhtlemisel rikkumisjuhtumite puhul kaebuse esitajatega või selliste Euroopa kodanikke esindavate organitega nagu petitsioonikomisjon või ombudsman, näiteks kehtestada kohustuse reageerida võimalikult kiiresti ombudsmani soovitudele, et vältida näiteks kõnealusel juhul ilmnenuid väärtõlgendusi;
22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Ombudsmanile, Euroopa ombudsmanide võrgustikule ning liikmesriikide parlamentidele.

¹ COM(2012)0628.

SELETUSKIRI

Viini lennujaama infrastruktuuri on 1999. aastast pidevalt täiustatud ja laiendatud ning selleks on ette võetud mitmeid ehitusprojekte, mille jaoks andis loa Austria Föderaalne Transpordi-, Innovatsiooni- ja Tehnoloogiaministeerium. Komisjon jõudis 2006. aastal esimest kaebust¹ saades järeldusele, et direktiivi 85/337/EMÜ (keskkonnamõju hindamise direktiiv) põhjal oleks tööde puhul tulnud teostada ka keskkonnamõju hindamine.

Samuti jõudis komisjon järeldusele, et kuna luba oli ehitustöödeks juba antud ning projektid olid juba ellu viidud või peaaegu lõpetatud, ei olnud keskkonnamõju hindamise direktiivi eesmäärke enam võimalik täita. Austria ametivõimudega peetud läbirääkimiste tulemusena nõustus komisjon mitte alustama rikkumismenetlust, kuid tingimusel, et Austria viib läbi keskkonnamõju ex post hindamise, mida püütakse viia võimaluse piires läbi nii nagu *ex ante* hindamist ning mis võimaldaks projektide keskkonnamõju täielikult hinnata.

Kaebuse esitajad ei olnud rahul viisiga, kuidas komisjon juhtumit käsitles, ning nad esitasid selle kohta kaebuse Euroopa Ombudsmanile. Ombudsman lõpetas uurimise 2. detsembril 2009. aastal, olles jõudnud järgmistele järeldustele:

- Austria Föderaalne Transpordi-, Innovatsiooni- ja Tehnoloogiaministeerium, kes määrati keskkonnamõju ex post hindamist läbi viima, oli sama asutus, kes oli eelnevalt projektid heaks kiitnud. Kuna tegemist oli sama asutusega, kes ei olnud algselt taganud direktiivi 85/337/EMÜ sätete täitmist, tähendas Austria Föderaalne Transpordi-, Innovatsiooni- ja Tehnoloogiaministeeriumi osalus hindamisel huvide konflikti tekkimist.
- Komisjon oli märkinud, et keskkonnamõju ex post hindamine tuleb läbi viia vastavalt keskkonnamõju hindamise direktiivi artiklitele 5 ja 10. Kaebuse esitajad olid aga otsustanud kohaldada ka artiklit 10a. Artiklis 10a on sätestatud, et asjaomasel elanikkonnal on „juurdepääs kaebuste lahendamisele, [...] et vaidlustada otsuste, seaduste ja puuduste sisulist või protseduurilist seaduslikkust seoses käesoleva direktiivi sätete kohase üldsuse kaasamisega”. Komisjon ei nõudnud Austrialt artikli 10a kohaldamisega seoses mingeid konkreetseid lubadusi. Ombudsmani meelest oli arusaamatu, miks komisjon seda ei teinud.

Ombudsman jõudis järeldusele, et tal ei ole võimalik tõestada, et komisjon tagas keskkonnamõju ex post hindamise nõuetekohase teostamise, ning seega ei viidud nõuetekohaselt läbi ka komisjoni rikkumismenetlust. Ombudsman märkis, et komisjon oli lubanud, et rikkumismenetlust ei lõpetata enne, kui komisjon on veendunud, et kogu keskkonnale avaldatavat võimalikku mõju on pädevalt hinnatud ning Austria võimud on võtnud keskkonnamõju hindamise tulemuste põhjal vajalikud järelmeetmed. Sellel hetkel oli ombudsman veendunud, et küsimuse täiendav uurimine ei ole põhjendatud, mistõttu otsustas ta 2009. aasta detsembris uurimise lõpetada, märkides, et ta usub, et komisjon võtab tema järeldusi nõuetekohaselt arvesse.

30. novembril 2010. aastal pöördusid kaebuse esitajad uuesti ombudsmani poole, kes alustas

¹ Kaebus 1532/2008/(WP)GG.

teist uurimist¹ nii seoses i) süüdistustega, et komisjon ei viinud Austria vastu algatatud rikkumismenetlust nõuetekohaselt läbi ega taganud keskkonnamõju hindamise nõuetekohast läbiviimist, kui ka ii) väitega, et komisjon peaks tagama keskkonnamõju ex post hindamise nõuetekohase teostamise, mis hõlmaks ka järelevalvemehhanismi, et võimaldada kaebuse esitajatel menetluses osaleda, või, kui see ei ole võimalik, andma asja Euroopa Liidu Kohtusse.

Soovituse projekti aluseks olev ombudsmani hinnang

Ombudsmani 2009. aasta detsembri otsus esimene uurimine lõpetada põhines komisjoni lubadusel lõpetada rikkumismenetlus alles siis, kui komisjon on veendunud, et lennujaama laiendustööde mõju keskkonnale on pädevalt hinnatud ning Austria on teinud vajalike meetmete rakendamiseks piisavalt jõupingutusi. Sellel ajal oli keskkonnamõju *ex post* hindamine alles pooleli. Seega järeltas ombudsman, et komisjonil on lihtne Austria ametiasutuste tegevusse sekkuda ja lahendada probleemid, millele ombudsman juhtumi lõpetamise otsuses tähelepanu juhtis. Kuid toimiku läbivaatamisel selgus, et komisjon ei võtnud sellekohaseid meetmeid, vaid jäi ootama Austria asutuste lõpparuannet.

Ombudsman oli eelnevalt märkinud, et peab põhjendatuks kaebuse esitajate väidet, et Austria Föderaalsete Transpordi-, Innovatsiooni- ja Tehnoloogiaministeeriumi osalemine toob kaasa ilmselge huvide konflikti. Samuti oli ombudsman rõhutanud ka artikli 10a tähtsust ning asjaolu, et see ei ole sugugi kindel, kas kodanikel võimaldatakse Austria õiguse kohaselt keskkonnamõju *ex post* hindamise puhul läbivaatamismenetluses osaleda või mitte.

Ombudsman leidis, et komisjon oleks pidanud esimese kaebuse kohta langetatud ombudsmani otsuses tõstatatud küsimusi nõuetekohaselt hindama, ning soovis teada, miks seda ei tehtud. Ombudsman lisas, et Austria ministri ja Austria Kontrollikoja vastused kinnitasid tema kahtlusi artiklis 10a ette nähtud läbivaatamismenetluse kättesaadavuse suhtes.

Eelneva valguses pidas ombudsman põhjendatuks ka kaebuse esitajate väidet, et komisjon ei käsitlenud Austria vastu algatatud rikkumismenetlust nõuetekohaselt. Seega esitas ombudsman komisjonile järgmise soovitusliku projekti:

Komisjon peaks vaatama läbi oma seisukoha selles suhtes, kuidas käsitleda Viini lennujaama kohta esitatud rikkumissüüdistusi, samuti peaks komisjon tegelema kaebust 1532/2008 käsitlevas ombudsmani 2. detsembri 2009. aasta otsuses osutatud puudustega ning lõpetama oma hindamise võimalikult kiiresti.

Ombudsmani hinnang pärast soovitusliku projekti esitamist

Ombudsman tuletas pärast soovitusliku projekti esitamist osapoolte väiteid hinnates meelde, et oli juba märkinud, et asjaolusid arvestades oli komisjoni otsus lasta Austria teostada keskkonnamõjude hindamine tagantjärele asjakohane ja mõistlik. Seega vajas uurimist hoopis see, kas komisjon tagas keskkonnamõju ex post hindamise nõuetekohase läbiviimise või mitte.

¹ Kaebus 2591/2010/GG.

Sellega seoses tekkis ombudsmanil kahtlusi peamiselt kahes küsimuses:

1. keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 10a kohaldatavus;
2. keskkonnamõju *ex post* hindamist teostava asutuse puhul tekkinud huvide konflikt.

Komisjoni väitel ei oleks juhul, kui ehitustööde puhul oleks teostatud keskkonnamõjude *ex ante* hindamine, tulnud artiklit 10a kohaldada, sest kõnealune artikkel kehtestati alles direktiiviga 2003/35/EÜ ja selle rakendamine muutus kohustuslikuks 25. juunist 2005. Ombudsman peab seda väidet tõenäoliseks, kuid kahtleb selles, kas artikkel oli mittekohaldatav ka keskkonnamõju sellise *ex post* hindamise korral, mille eesmärk oli matkida võimalikult suurel määral keskkonnamõju *ex ante* hindamist. Lisaks käsitletakse kõnealuses artiklis kodanikele kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid.

Ombudsmani meelest ei ole kõnealuse artikli mittekohaldamiseks keskkonnamõju *ex post* hindamise puhul veenvat põhjust. Austria ametivõimud jätsid keskkonnamõju hindamise teostamata ning arvestades, et õigusakte on pärast seda täiendatud, oleks õiglane neid muudatusi asjaomaste kodanike huvides arvesse võtta.

Ombudsman märgib, et komisjon väitis, et oli artikli 10a mittekohaldatavuses veendunud. Esimest kaebust uurides küsis ombudsman komisjonilt selle kohta tema konkreetset seisukohta ning vastuseks märkis komisjon, et usutavasti saab keskkonnamõju *ex post* hindamises käsitletavate teemade puhul kohaldada direktiivi artiklis 10a osutatud õiguslikku kontrolli. Kui ombudsman palus komisjonilt täpsemaid selgitusi, lisas komisjon, et võib juhtuda, et artiklit 10a tuleb tõlgendada – isegi keskkonnamõju *ex post* hindamise raamistikus – nii, et sellega võimaldatakse kättesaadavat õiguskaitsset haldusotsuste puhul, mis seonduvad keskkonnamõju *ex post* hindamise tulemuste põhjal võetavate võimalike edasiste meetmetega.

Ombudsmani meelest nähtub komisjoni vastuste võrdlemisest, et komisjon kas ei pidanud vajalikuks uurida artikli 10a kohaldatavust keskkonnamõju *ex post* hindamise puhul või esitas väiteid, mis veensid kaebuse esitajaid ja ombudsmani, et artikkel on kohaldatav, kuigi komisjoni meelest see nii ei olnud. Ombudsmani meelest näitavad mõlemad võimalikud variandid tõsist suutmatust järgida hea haldustava põhimõtteid.

Komisjon tegi ettepaneku, et tõsiasja, et keskkonnamõju *ex post* hindamisel ei olnud võimalik artiklis 10a ette nähtud abinõusid kasutada, võiks parandada praegu toimuva uue, kolmanda maandumisraja keskkonnamõju hindamise raames.

Huvide konflikti suhtes kordab ombudsman, et asutuse puhul, mis väljastas ehitustööde teostamise loa ilma kohustusliku keskkonnamõju hindamiseta, tekib juhul, kui tal palutakse teostada keskkonnamõju *ex post* hindamine, tõepoolest huvide konflikt.

Komisjon väitis, et ministeerium tegutses vastavalt seaduslikkuse ja õigusriigi põhimõtetele. Ombudsman ei pea komisjoni väidet veenvaks ning leiab, et komisjon on ilmselgelt jätnud nõuetekohaselt käsitlemata kaebuse esitajate argumendi, mille kohaselt tekkis ministeeriumi osalemise tõttu silmnähtav huvide konflikt.

Ombudsman esitas komisjonile järgmise soovitusel:

Komisjon peaks vaatama läbi oma seisukoha selles suhtes, kuidas käsitleda Viini lennujaama kohta esitatud rikkumissüüdistusi, samuti peaks komisjon tegelema ombudsmani osutatud puudustega. See tähendab ka seda, et komisjon peaks rikkumismenetluse edasisel käsitlemisel arvesse võtma riiklike asutuste kohustust tagada, et i) kaebuse esitajatel on juurdepääs läbivaatamismenetlusele ning ii) direktiivi 85/337/EMÜ kohaldamisel ilmnenuid selge huvide konfliktiga tegelemiseks võetakse meetmeid.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	22.1.2013
Lõpphääletuse tulemus	+: 19 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Margrete Auken, Elena Băsescu, Heinz K. Becker, Victor Boştinaru, Giles Chichester, Nikolaos Chountis, Carlos José Iturgaiz Angulo, Peter Jahr, Lena Kolarska-Bobińska, Miguel Angel Martínez Martínez, Ana Miranda, Chrysoula Paliadeli, Angelika Werthmann, Tatjana Ždanoka
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Zoltán Bagó, Birgit Collin-Langen, Jaroslav Paška, Axel Voss
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Jan Kozłowski